

بایدها و نبایدهای دیپلماسی شهری / چرا تبریز از قافله جداست؟

ساختارهای ضعیف در شهرهای اسلامی نقش مؤثری را در روابط بین‌المللی ایفا می‌کند و ضعف در آنها رقبت و انگیزه را در برقراری ارتباطات و همکاری‌های شهری از بین می‌برد.

به گزارش آران نیوز به نقل از آناج، روابط بین‌الملل و دیپلماتیک امروز جهان نشان می‌دهد که در کشورهای توسعه یافته، شهردارها و شهرداری‌ها از موقعیت بالایی برخوردارند؛ به طوری که در کلان‌شهرهای پیشرفته عموماً شهرداری‌ها مستقل از دولت‌ها عمل می‌کنند و دارای وزن سیاسی و اجتماعی بالایی در دیپلماسی شهری هستند. اما این در ارتباط همه‌شهرها با یکدیگر صدق نمی‌کند؛ شهرهای اسلامی به اندازه شهرهای غیر اسلامی در روابط دیپلماتیک غیر رسمی موفق نیستند و اگر به توسعه و دستاوردهایی رسیده‌اند، بیشتر از طریق ارتباط با شهرهای اروپایی و آمریکا بوده تا شهرهای همتای مسلمان خود در کشورهای خاورمیانه، آسیای میانه یا آفریقای شمالی.

حال با توجه به شرایط نامساعد سیاست خارجی ایران و فضای تحریم، مسئولان شهری می‌توانند در قالب سفیر دیپلمات و با استفاده از شیوه دیپلماسی شهری این کمبودها را جبران کنند و بدین وسیله زمینه را برای گسترش اهداف و منافع جهان اسلام ایجاد کنند.

سیاست کلان‌شهرها در شرایط کنونی جهان در تضاد با منافع دولت‌ها و بین‌کشورهاست و روابط خواهرخواندگی یا حتی ناشهری به خصوص میان شهرهای اسلامی در جهان می‌تواند در توسعه ارتباطات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی شهرها تأثیر گذار باشد.

اما آنچه در این میان حائز اهمیت است، عدم ورود مدیریت شهری تبریز در دوره جاری به ارتباطات در سطح بین‌الملل و در راستای دیپلماسی شهری به خصوص با شهرهای خواهرخوانده و گسترش مناسبات در راستای ایفای نقش در شرایط جاری کشور است.

انتخاب های اشتباه در توسعه روابط

یکی از مسائلی که موجب حساسیت شورای اسلامی شهر تبریز به روابط بین‌المللی شهرداری تبریز و در پی آن به نوعی جلوگیری از تداوم آن را می‌شود برداشت کرد، انتخاب های اشتباه برای توسعه روابط بود.

یکی از آخرین اقدامات شهرداری تبریز برای توسعه مناصبات شهری، برگزاری رویداد "روزهای فرهنگی تبریز در بوسنی و هرزگوین بود. در آن رویداد معاون فرهنگی و اجتماعی شهردار تبریز با سفر به بوسنی و هرزگوین از نمایشگاههای روزهای فرهنگی تبریز بازدید کرد.

افتتاح نمایشگاه روزهای فرهنگی تبریز در شهر صرب نشین بانیا لوکا که در جریان جنگ داخلی بوسنی نقش مهمی در کشتار مسلمانان این منطقه داشت، برگزاری شب فرهنگی در ایجا، دیدار با یکی از اعضای شورای ریاست جمهوری بوسنی و هرزگوین و دیدار با قائم مقام و معاون شهردار ساریوو، دیدار با شهرداران الیکا، استاریگراد و نیالوکا و چند دیدار دیگر دستاورد هزینه قابل توجه شهرداری تبریز در آن رویداد بود.

آن رویداد موجب انتقادهای گسترده فعالان رسانه ای و همین‌طور برخی اعضای شورای شهر تبریز شد و از آن پس پرونده ارتباطات بین‌المللی شهری تبریز راکد شد. موضوعی که دلیل آن را می‌توان در یک انتخاب اشتباه خلاصه کرد.

سفر شهرداران رژیم صهیونیستی به باکو

مهر ماه بود که خبر رسید شهرداران و مسئولان دوازده شهر رژیم صهیونیستی به جمهوری آذربایجان سفر کرده‌اند. آن هیأت در مناطق مختلف جمهوری آذربایجان از آثار تاریخی و معماری و فرهنگی و همچنین «مرکز حیدر علی اف» در باکو و کنیسه‌های موجود در باکو و قبا و «قیرمیزی قصبه»، روستای محل سکونت یهودیان در قبا در شمال جمهوری آذربایجان و مزار شهدا و قبرستان مفاخر و قبر حیدر علی اف در باکو دیدن کردند.

هیأت مسئولان شهری رژیم صهیونیستی همچنین با مقامات جمهوری آذربایجان و اعضای گروه دوستی مجلس این کشور با رژیم صهیونیستی دیدار داشتند و شماری از روزنامه نگاران و فعالان در امور فرهنگی هم این هیأت را همراهی کردند. با توجه به اینکه رژیم صهیونیستی دارای ۶۷ شهر است، سفر هیأت شهرداران و معاونان شهرداران ۱۲ شهر مناطق اشغالی به جمهوری آذربایجان حائز اهمیت بود.

رژیم صهیونیستی چند روستای یهودی نشین در اطراف باکو را بهانه ای کرده است برای حضور خود در باکو و محکم کردن جای پا در قفقاز جنوبی و همسایگی ایران. این حضور را مقایسه کنید با حضور مدیران شهری جمهوری اسلامی ایران و بخصوص مناطق شمالغرب کشور که با وجود مذهب و زبان مشترک با مردم اکثریت این همسایه.

سفارت ایران در تکاپو برای ارتباط تبریز با باکو

پس از سفر شهرداران رژیم صهیونیستی به باکو، سفیر جمهوری اسلامی ایران در جمهوری آذربایجان سفری به تبریز داشت و در این سفر با استاندار و شهردار دیدار کرد. او در این سفر از تنظیم تفاهم نامه ای به منظور همکاری های مشترک و تبادل تجربه بین شهرداری باکو و تبریز خبر داد و گفت که موضوع این تفاهم نامه در کمیسیون مشترک مطرح و نهایی خواهد شد.

او یادآور شد: جذب سرمایه، توسعه فضاهای شهری، رفع حاشیه نشینی و زیباسازی شهری می‌تواند از نتایج این انتقال تجربه مشترک باشد.

جهانگیرزاده از برگزاری هفته فرهنگی تبریز در باکو هم گفت: «به همین منظور شکل سنتی بازار تبریز را می‌توان در باکو ایجاد کرد و محصولی خوب و با کیفیت در آنجا عرضه کرد. تبریز باید جایگاه و بزرگی خود را در این رویداد فرهنگی ثابت کند چرا که هیچ شهری به اندازه تبریز دارای چنین جایگاهی نیست. هفته فرهنگی تبریز در باکو برای برگزاری با تمام قوا نیازمند بسترسازی های مناسب است تا ظرفیت های این شهر دیده شود.»

او از ایران به عنوان مقصد گردشگری برای ۴۰ درصد از مردم جمهوری آذربایجان نام برده و افزود: «در این بین تبریز به عنوان مهد تمدن و پیشرو در حوزه توسعه شهری می‌تواند مطرح باشد.»

شهین باهر شهردار تبریز خطاب به جهانگیرزاده گفت: «این هفته فرهنگی در قالبی متفاوت و در زمینه هایی همچون موسیقی، تئاتر خیابانی، خوشنویسی، صنعت و... می‌تواند همراه باشد.»

شهردار در بخش دیگری با اشاره به لزوم جذب توریست از جمهوری آذربایجان برای تبریز خاطرنشان کرد: به رغم اینکه طی دهه های گذشته باکو شاهد تحولات بسیاری در حوزه شهری بوده است ولی تبریز برای مردم باکو همیشه «تبریز» بوده است. باید این علاقمندی را بالفعل کنیم تا تبریز برای مردم جمهوری آذربایجان مقصد گردشگری باشد.

بایدها و نبایدهای دیپلماسی شهری تبریز

این نکته را باید در نظر داشت که در دیپلماسی شهری نیاز به عقد قرارداد و تفاهم نامه هایی است که ضمانت اجرایی داشته باشند. در ارتباط شهرهای اسلامی با یکدیگر، سند تدوین شده ای که جنبه و ضمانت اجرایی داشته باشد، به صورت کامل و رسمی دیده نمی شود. ریشه یابی در این موضوع نشان می دهد، عدم ارتباط خوب و مؤثر میان شهرهای اسلامی در روابط دیپلماتیک به دلایل مختلفی بر می گردد؛ طرح های اقتصادی، فرهنگی و عملیاتی مشترک میان این شهرها آن طور که باید، دیده نمی شود و بر همین اساس اطلاعات مورد نیاز و داده هایی که برای جامعه فرهنگی و اقتصادی آنها مفید است، بین طرف های شهری و مسئولان در این حوزه ها نیز به طور کامل رد و بدل نشده است. مهم تر از این برای یک ارتباط مؤثر شهری که این روزها بیشتر در شهرهای پیشرفته اروپا دیده می شود، وجود اسناد در قالب توافق نامه و طرح هایی که قابلیت پیاده شدن را داشته باشد، لازم و ضروری است که این کمبود در بیشتر شهرهای اسلامی و در راستای روابط بین الملل شهری، دیده می شود. از طرف دیگر نبود مزیت های نسبی و عدم معرفی این مزیت ها می تواند زمینه ساز مشکلات در روابط بین الملل میان شهرهای اسلامی به حساب آید.

ظرفیت های گردشگری و فرهنگی تبریز، زمینه ساز روابط با دیگر شهرهای اسلامی در منطقه قفقاز و آناتولی است؛ اما به دلیل عدم تبلیغات کافی و معرفی آنها و همچنین نبود بازاریابی مناسب، روابط دلخواه شکل نمی گیرد. علاوه بر این ساختارهای ضعیف در شهرهای اسلامی نقش مؤثری را در روابط بین المللی ایفا می کند و ضعف در آنها رقبت و انگیزه را در برقراری ارتباطات و همکاری های شهری از بین می برد.

ضروری است مدیریت شهری تبریز و مدیریت محلی استان آذربایجان شرقی در راستای توسعه مناسبات با شهرهای خواهرخوانده تبریز به نحوی که به افزایش ضریب نفوذ جمهوری اسلامی ایران انجامیده در شرایط فعلی کشور باری از دوش دولت بردارد.

گزارش از: حامد خسروشاهی